

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΙΔΡΥΓΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ ΕΚΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1954

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΟΙ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Πλήθος είναι οί πνευματικοί άνθρωποι τοῦ νησιοῦ ποῦ ἀγωνίζονται πλάι στόν ἀγνό λαό καί ἐκφράζουν τόν πόθο του τόν προαιώνιο: οί ἐπιστήμονες, οί καθηγηταί τῶν γυμνασίων, οί ὀργανωμένοι σπουδαστές, οί Κύριες τοῦ Λυκείου, οί λογοτέχνες καί οί δημοσιογράφοι τοῦ νησιοῦ. Μιά στρατιά ἀκόμητη, ἀφοβή καί ἀγωνιστική.

Εἶναι πολλοί, διαλεχτοί, τίμιοι καί γεμάτοι ἀπό πίστη πρὸς τὰ ἑλληνικά Ἰδανικά γιὰ τὰ ὁποία πολεμοῦν. Μὲ τίς ἐφημερίδες τους, μὲ τὰ περιοδικά τους, μὲ τίς πνευματικές ὀργανώσεις τους, μὲ τίς διαλέξεις ποῦ κάνουν στίς ὠραίες αἰθουσες τῆς Λευκωσίας καί τῶν ἄλλων μεγάλων πόλεων τοῦ νησιοῦ. Εἶναι οί δημοσιογράφοι Κύριλλος Παυλίδης τῆς «Φωνῆς τῆς Κύπρου». Ὁ Δημοσθένης Σταυρινίδης καί Γεώργιος Χατζηκολλάου τῆς «Ἐλευθερίας». Οί Κ. Κωνσταντινίδης καί Βίας Μαρκίδης τοῦ «Νέου Κυπριακοῦ Φύλακας». Ὁ Εὐαγόρας Παπανικολάου, ὁ Κώστας Κόνωνας, ὁ Χαρίλαος Ἀθανασιάδης ποῦ γράφουν τὸ καθημερινό «Ἔθνος», τὴν πιὸ διαβαζόμενη ἐφημερίδα τοῦ νησιοῦ. Εἶναι ὁ Νίκος Πατίχης τῆς «Ἐσπερινῆς». Ὁ Πολύκαρπος Ἰωαννίδης καί ὁ Ξενοφῶν Κουμπαρίδης ποῦ ἐκδίδουν στήν Κυρήνεια τὴ μαχητικώτατη καί καλογραμμένη «Ἐφημερίδα». Εἶναι ὁ Φασουλιώτης ποῦ βγάζει στή Λεμησό τὸν «Παρατηρητή». Εἶναι ἡ νεαρά ἀρχαιολόγος Ἑλλη Πιτσιλίδου καί ἡ παιδαγωγὸς ἀδελφὴ τῆς, μαθήτρια τοῦ Περνώ. Εἶναι ὁ σοφὸς γυμνασιάρχης τῆς Λευκωσίας καί ἱστορικὸς συγγραφεὺς Κώστας Σπυριδάκης, ὁ Κώστας Προυσης, ποῦ μὲ τὸν Νίκο Κρανιδιώτη βγάζουν στή Λευκωσία τὰ «Κυπριακά Γράμματα», ἕνα ἀπὸ τὰ καλλίτερα ἑλληνικά λογοτεχνικά περιοδικά. Εἶναι ὁ Κλεάνθης Γεωργιάδης ὁ γυμνασιάρχης καί ἱστορικὸς τῆς Κυρήνειας, μὲ τὸν Σάββα Χρίστη, ποῦ στάθηκε πρωτοπόρος τοῦ δημοτικισμοῦ στή γραφικώτατη αὐτὴ πολιτεία τῆς Κυπριακῆς ἀκρογιαλιάς. Εἶναι φιλόλογοι, λαογράφοι, ποιητές καί λογοτέχνες, ὅπως ὁ Παντελῆς Μπίστης, ποῦ ἐκτός ἀπὸ τὰ βιβλία του εἶναι γνωστὸς καί ἀπὸ τὸ λαμπρὸ περιοδικὸ «Μαχητής» ποῦ βγάζει, ὁ Κύπρος Χρυσάνθης, ὁ Γεώργιος Παπαχαραλάμπους, ὁ Χρῆστος Παπαχρυσοστόμου, ὁ Ξάνθος Λυσιώτης, ὁ Κώστας Μόντης, ὁ Μεγέλαος Πέροικος, ὁ Χρῆστος Ἐξαδά-

κτυλος ποῦ βγάζει τὸ ἐκπαιδευτικὸ περιοδικὸ «Μόρφωσις», ὁ Τροκούδης ποῦ ἐκδίδει τὸ παιδικὸ «Κυπριόπουλο», ὁ Ἀντώνης Κλόκαρης ἀπὸ τὴν Πάρο. Εἶναι οί Κυριάκος Χατζηγιάννου, ὁ Νίκος Βραχίμης, ὁ Μῆτσος Μαραγκὸς ἀπὸ τὸ Βαρῶσι. Ὁ Γεώργιος Μαρκίδης, ὁ Ἀχιλλεὺς Αἰμιλιανίδης, ὁ Παῦλος Βαλδασερίδης (ἀπὸ τὴ Λάρνακα), ὁ Χριστόδουλος Γαλατόπουλος (ἀπὸ τὴν Πάρο). Ἐκτός ἀπ' αὐτοὺς μένουν στήν Αἴγυπτο ὁ σπουδαῖος διηγηματογράφος Νίκος Νικολαΐδης, ὁ ποιητὴς Γλαῦκος Ἀλιθέρης, καί ἐδῶ στήν Ἀθήνα ὄλοι ξέρομε τὴν ἐθνικὴ λογοτεχνικὴ δράση τῆς οἰκογενείας Κύρου, τοῦ Λουκῆ Ἀκρίτα, τοῦ παλαιμάχου ἀγωνιστῆ Λανίτη, τῆς ποιήτριας Αὐγῆς Σακκαλῆ καί τῶν ἄλλων.

Εἶναι ἀκόμα μιὰ φάλαγγα ὀλόκληρη ἀπὸ νέους, ποῦ ἀποτελοῦν τὴν παγκυπριακὴ «Ἐνωση τῶν Συλλόγων Ἑλλήνων Ἀποφοίτων Κύπρου», μὲ ζωερὴ πνευματικὴ καί ἐθνικὴ δράση. Καί τόσοι ἄλλοι, καί τόσες ἄλλες, ποῦ οὔτε μπορῶ νὰ τοὺς θυμηθῶ ἕναν-ἕναν, καί ἀποτελοῦν τὴν πνευματικὴ ἡγεσία τῆς Κύπρου. Εἶναι προπάντων ὁ «Ἑλληνικὸς Πνευματικὸς Ὅμιλος Κύπρου» καί τὸ «Τράστ τῶν νέων», δυὸ ρωμαλέες πνευματικὲς ὀργανώσεις.

Ὅλοι αὐτοὶ μᾶς δέχτηκαν πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια μὲ ὀλόνοιχτη τὴ θερμὴ ἑλληνικὴ ἀγκαλιά τους. Καί οί τιμὲς ποῦ μᾶς ἔκαμαν ξέρω πὼς ἀποτείνονται πρὸς τὸν πνευματικὸ κόσμον τῆς Ἑλλάδας ποῦ ἀγωνίστηκε καί ἀγωνίζεται σήμερα μαζὺ μὲ τὸν Ἑλληνικὸ λαό, τὸν ὑπέρτατο ἀγῶνα τῆς ἐθνικῆς ἐπιβίωσης, τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ποῦ θὰ πεῖ τὸν ἀγῶνα γιὰ τὸ πνεῦμα. Πρὸς τὸν ἑλληνικὸ πνευματικὸ κόσμον ἀποτείνεται καί ἡ προσφώνηση μὲ τὴν ὁποία μᾶς δέχτηκε στίς αἰθουσες τοῦ Παγκυπριακοῦ Γυμνασίου ὁ «Ἑλληνικὸς Πνευματικὸς Ὅμιλος Κύπρου», καί γιὰ τοὺς πνευματικοὺς ἀνθρώπους τῆς Ἀθήνας τὸν δίνω ἐδῶ, ὅπως τὴνε διάβασε ὁ Γυμνασιάρχης κ. Σπυριδάκης: «Μύσται τοῦ ἑλληνικοῦ λόγου καί τῆς ἑλληνικῆς τέχνης. Καλῶς ἤλθατε!

Ὁ Ἑλληνικὸς Πνευματικὸς Ὅμιλος Κύπρου οἶς δέχεται σήμερα εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου, ὅπου καί αὐτὸς φιλοξενεῖται, ἀφοῦ ἤλθατε ἀπὸ τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, διὰ νὰ μᾶς μεταδώσετε τὴν ἐθνικὴν συγκίνησιν μὲ τὴν με-

γάλην σας τέχνη. Είναι ανέκφραστος ή χαρά μας, διότι μᾶς παρέχεται αὐτὴ ἡ μεγάλη τιμὴ, νὰ δεχθοῦμε κορυφαίους ἑλληνας λογοτέχνες καὶ καλλιτέχνες ποὺ ἐτίμησαν τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ πέραν τῶν ἑλληνικῶν ὁρίων καὶ κρατοῦν ὕψηλά τὴν δάδα τῆς τέχνης ποὺ ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς τὸν ἑλληνικὸν κόσμον καὶ ποὺ δὲν ἔπαψε ποτὲ νὰ εἶναι ἑλληνικὴ.

Ὁ ἐρχομὸς σας εἶναι δι' ἡμᾶς ἕνα μεγάλο καὶ εὐτυχές ἐθνικὸν τῆς Κύπρου γεγονός. Ὀλίγας ἡμέρας προηγουμένως εἶχε τὴν εὐτυχία ὁ ἴδιος αὐτὸς λαὸς τῆς νήσου ποὺ χιλιάδες τῶρα χρόνια συνεδέθη μετὰ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα, μετὰ τοὺς κατοίκους τῆς, μετὰ τὴν θρησκείαν τῆς, μετὰ τὴν γλῶσσαν τῆς, μετὰ τὰ ἔθιμά τῆς, μετὰ τὴν τέχνην τῆς, μετὰ τὴν πνευματικὴν τῆς ζωὴν, μετὰ τὴν πολιτικὴν τῆς καὶ μετὰ ὅ,τι ἄλλο ἀποτελεῖ ἔκφρασιν τοῦ ἀνθρώπου, εἶχε, λέγω, τὴν τιμὴν νὰ δεχθῆ καὶ νὰ χειροκροτήσῃ τοὺς ἐξ Ἑλλάδος ἀθλητὰς καὶ νὰ συναγωνισθῆ μαζὺ τοὺς εἰς τοὺς εὐγενεῖς ἀγῶνας τοῦ στίβου. Τῶρα δεχόμεθα ὄχι τοὺς λαμπροὺς ἀθλητὰς τοῦ σώματος, ἀλλὰ σᾶς τοὺς μεγάλους ἀθλητὰς τοῦ Ἐθνικοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος καὶ τῆς Τέχνης, ὄχι διὰ νὰ συναγωνισθῶμεν μαζὺ σας, ἀλλὰ διὰ νὰ πάρωμεν ἀπὸ σᾶς ὀλίγην ἀπὸ τὴν πλουσίαν φωτοβολίαν ποὺ χύνεται καὶ θὰ χύνεται εἰς τὰς ὀλίγας αὐτὰς ἡμέρας γύρω μας.

Ἄλλ' αὐτὴ ἡ φωτοβολία δὲν θὰ διαρκέσῃ τόσον ὀλίγον χρόνον ὅσον θὰ ἀκούομεν τὴν φωνὴν καὶ θὰ θαυμάζωμεν τὴν τέχνην σας. Ἐκεῖνο ποὺ θὰ δημιουργήσῃ εἰς τὸν ὑπόδουλον αὐτὸν ἑλληνικὸν λαὸν ἡ φωνὴ σας καὶ ἡ τέχνη σας θὰ μείνῃ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ αἰώνιον φυλαχτὸν καὶ θὰ περιμένῃ καὶ πάλι νὰ σᾶς χειροκροτήσῃ ἄλλην μίαν φορὰν ἐλεύθερος αὐτὸς λαὸς ὅπως σᾶς ἔχειροκρότησε ὁ ἐλεύθερος πιά ἑλληνικὸς λαὸς τῆς Ρόδου, μετὰ τὴν ἴδια χαρὰ καὶ μετὰ τίς ἴδιες ἐλπίδες, ὅπως ἐκεῖνος.

Πρέπει νὰ ξέρετε ὅτι δὲν ἔρχεσθε διὰ πρώτην φορὰν ἐδῶ εἰς τὸν τόπον μας. Δὲν ἐννοῶ μετὰ τοῦτο ὅτι πολλοὶ ἀπὸ σᾶς μᾶς ἐσκόρπισαν τὴν χαρὰν τῆς τέχνης των καὶ μᾶς ἐσυγκίνησαν πολλές φορές τὰ τελευταῖα χρόνια μετὰ αὐτὴν, ὅταν ὡς μέλη ἰδιωτικῶν θιάσων σᾶς ἔχειροκροτήσαμεν καὶ σᾶς ἐθαυμάσαμεν πάνω εἰς τὰς μικρὰς σκηνὰς τῶν Κυπριακῶν θεάτρων. Ἐννοῶ ὅτι ὅλοι σας εἶτε πρώτην φορὰν πατᾶτε τὸ πόδι σας εἰς τὸ νησί αὐτὸ εἶτε τὸ ἐγνωρίσατε καὶ σεῖς πολλές φορές προηγουμένως, ἦσθε πάντοτε μεταξύ μας καὶ μᾶς ἐφωτίζατε μετὰ τὸ λαμπρὸν φῶς ποὺ ἀναδίδει ἡ τέχνη σας καὶ ὁ λόγος σας κάτω ἀπὸ τὸν βράχον τῆς Ἱερᾶς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν ποὺ ἀποτελεῖ σύμβολον δι' ὅλον τὸν ἑλληνικὸν κόσμον, ἐλεύθερον καὶ δοῦλον, ἀρχαῖον καὶ νεώτερον. Τὸ φῶς σας ἐφθανε πάντα σὲ μᾶς, διότι ἔχομεν τὰ ἴδια μάτια μετὰ σᾶς, ἔχομε καὶ

τὴν ἴδιαν καρδίαν, διὰ νὰ σᾶς νοιώσωμεν.

Ἄλλὰ ἀκόμα πάρα πάνω πρέπει νὰ σᾶς πῶ ὅτι σᾶς βλέπομεν σὺν τοὺς ἴδιους ἱεραποστόλους τῆς τέχνης τοῦ 5ου αἰῶνος π.Χ. ποὺ ἤρχοντο ἐδῶ καλούμενοι ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς τοῦ τόπου αὐτοῦ, διὰ νὰ μεταλαμπαδεύσουν ὅπως καὶ σήμερον σεῖς τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμὸν, ὅπως εἶχε γεννηθῆ καὶ ἀνθίσῃ κάτω ἀπὸ τὸν ἴδιον βράχον τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, εἰς ἕνα καὶ τότε γνώριμόν τους λαόν. Σήμερα δὲν σᾶς ἐκάλεσαν βασιλεῖς τοῦ τόπου μας νὰ φέρετε τὸν ἐθνικὸν αὐτὸν πολιτισμὸν κοντὰ μας. Δὲν ὑπάρχουν πιά βασιλεῖς οὔτε οἱ μυθικοὶ οὔτε οἱ ἱστορικοὶ ποὺ ἔγραψαν σελίδες δόξης εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν. Σᾶς ἐκάλεσεν ὁμῶς ἡ ψυχὴ τοῦ ἑλληνικοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ ποὺ μένει πάντα ὁ ἴδιος εἶτε δικοὶ του βασιλεῖς τὸν κυβερνοῦν, εἶτε ξένοι κατακτηταὶ βάρβαροι καὶ πολιτισμένοι ἐζήτησαν ἢ ζητοῦν νὰ κάμψουν τὴν ψυχὴν του.

Καὶ ἦλθετε κοντὰ μας. Δὲν θὰ μείνετε εἰς βασιλικά παλάτια καὶ δὲν θὰ ἔχετε βασιλικὰς τιμὰς, ὅπως ἐκεῖνοι τότε. Δὲν θὰ βρῆτε θέατρα ἀξία τῆς τέχνης σας καὶ δὲν θ' ἀντικρύσετε πνευματικὴν πρόοδον ποὺ νὰ ἐνθουμίζῃ τὴν δικὴν σας. Θὰ βρῆτε ὁμῶς κάτι πιὸ πολὺ ἀπὸ αὐτὰ. Θὰ βρῆτε Ἑλλάδα, ὅπου κι ἂν πάτε, εἶτε σὲ πόλεις εἶτε σὲ χωριά. Θὰ βρῆτε τὸν ἴδιον ἀδούλωτον λαόν, ποὺ παλαίει ὅπως καὶ ἐπάλαιε καὶ τότε διὰ τὸ ἴδιον ὑπέρτατον ἀγαθόν, τὴν ἐθνικὴν του ἐλευθερίαν.

Ἦλθετε κοντὰ μας, ἀφοῦ ἐπεράσατε ἀπὸ ἕναν ἄλλον μέρος ἑλληνικόν, ποὺ ἦταν πιὸ εὐτυχισμένον ἀπὸ ἐμᾶς. Δὲν φθονοῦμεν τὴν εὐτυχίαν του ἀλλὰ τὴν ζηλεύομεν. Εἶναι τὸ πιὸ κοντινὸ σὲ μᾶς ἐλεύθερον ἑλληνικὸν μέρος, ἕνα μέρος ποὺ συνεδέθηκε ἄλλοτε μαζὺ μας μετὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὸν πολιτισμὸν του. Τὸ πέρασμά σας ἀπὸ κεῖ καὶ ὁ ἐρχομὸς σας σὲ μᾶς μᾶς φέρει πιὸ κοντὰ τὸν ἀνεμο τῆς ἐλευθερίας. Ἦλθετε σεῖς πρὶν ἢ πνοὴ του νὰ φθάσῃ ἀκόμα. Καὶ τὴν καρτεροῦμεν σὺν τὴν πνοὴ τῆς γαλήνης καὶ ὄχι τῆς θυέλλης. Ἴσως γι' αὐτὸ καὶ ν' ἀργῆ νὰ ἔλθῃ σὲ μᾶς.

Ἄλλ' ἡ παρουσία σας δὲν ἔχει δι' ἡμᾶς μόνον αὐτὴν τὴν γενικὴν ἐθνικὴν σημασίαν. Ἐχει μαζὺ μ' αὐτὴν τὴν εἰδικὴν πνευματικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν σημασίαν. Ὁ τόπος μας δὲν θὰ πάρῃ ἀπὸ σᾶς πνοὴ μόνον ἐλευθέρων ἀνθρώπων. Θὰ πάρῃ καὶ πνοὴν πνευματικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν ποὺ γεννᾶται ἀσφαλῶς ἀπὸ ἐκεῖνην. Καὶ αὐτὴν τὴν ἔχομεν πολὺ μεγάλην ἀνάγκην. Διότι θὰ διδαχθῆ κοντὰ εἰς ἄλλα ὁ τόπος αὐτὸς ὅτι ἂν σεῖς εἰσθε ἀνώτεροι ἀπὸ μᾶς εἰς τὰς πνευματικὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς, αὐτὸ τὸ χρεωστᾶτε εἰς τὴν ἐλευθερίαν σας ποὺ τὴν φρουρεῖτε ἕως σήμερον. Μετὰ τὴν ἰδέαν αὐτὴν θὰ σᾶς καρτεροῦμεν ἀλ-

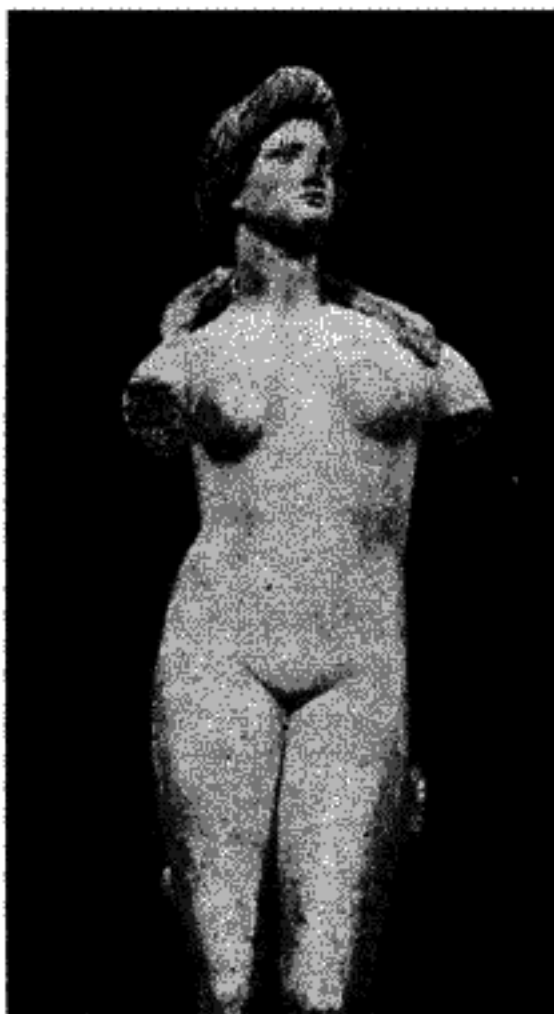
λη μίαν φοράν, ἀλλὰ σύντομα, θὰ σᾶς δεχθοῦμεν εἰς τὸν τόπον μας ποῦ θὰ εἶναι καὶ δικός σας, ὅπως σᾶς ἐδέχθησαν καὶ τὰ ἄλλα νησιά εἰς τὰ ὁποῖα ἐπήγατε πρὶν ὀλίγας ἡμέρας. Ἄλλὰ μύσται τοῦ ἑλληνικοῦ λόγου καὶ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, καλῶς ἤλθετε καὶ τώρα εἰς τὸν τόπον μας.»

Αὐτὴ εἶναι ἡ φωνὴ τῆς Κύπρου, καὶ

βλέπετε πόσο εἶναι ἡ καθάρια φωνὴ τῆς ἑλληνικῆς καρδιάς.

Οἱ ἐλεύθεροι Ἕλληνες διανοούμενοι καὶ καλλιτέχνες πρὸς τοὺς ὁποίους ἀποτείνεται, πρὸς τοὺς ὁποίους σήμερα τὴν μεταφέρω, ἄς σκύψουν ν' ἀκούσουν τὸ χτυποκάρδι τοῦ μαρτυρικοῦ νησιοῦ, καὶ ἄς γίνουν ἀξιοὶ νὰ τὸ νοιώσουν.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΙΒΗΛΗΣ

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΚΥΠΡΙΣ
(Μουσεῖο Λευκωσίας)